

Näyte 19: Suistamo

K: No... missäs yhteydessä nyt sitten, kun kuolema taloon tuli tai kävi, niin koska siinä itettiin sitten?

KP: No konza mitengi, kuka itki...

K: Mutta koska ensi kerran itkettiin niinkun-?

KP: Se sanotah, kuga kuoli tai etä (- -) muga omuada äitie itköö.

K: (Nii...) Itettiinkö heti, kun se henki lähti?

KP: No sidä itkettih hengen lähtieski, kun ke- ketä ol ja kyettih itkemäh, mutta sid kun sugulazet tuldih hautaisiih, sid ne itkettih tullessaah ja sid rappusil mäntii vastaaottamaa itkun kans heitä.

K: Jaa... Kun sukulaiset tuli. Oliko se hautauspäivä vai sillon...

KP: Ka kun hautaisiin tultih, ennenhä siellä piettiin, kolm(e) vuorokautta kun vainajua piettii ja se ol´ sisäl.

Ja sithän se vieti ih kolmen vuorokauven peräst hautaa ja niidä kuga kerkei tulla, läheiset hautaij-suattajat ja kaikkihan ne tul´ i.

K: Tuliko ne silloin hautausaamulla... vai hautajaispäivän aamulla vai... edellisenä iltana?

KP: No ne tul´ pitkin aigua vain kun suatii viesti. Jotta kuhan hyö tuloo sih hautauspäiväks. Ken milleigi omassa elämässä selvis... tulemaa...

K: No milläs sanoilla sitten tervehdittiin niitä tulijoita hautajaisväkeä, sukulaisia...? Ja kuin- millä sanoilla aloitettiin se itku?

KP: No kun ne toiset itkettih siel, jotta "kai on pest(y)armozen pihamuahuset pahoilleh" ja kai. Ni sih vastattih hänel siid, jotta "tulgua vain, onhan meil jemehtyny suuret igäväset, atkalazet suuret, a o(n) pahat mielet..." ja sil tavoin sid sidä vain kaivattih toin toizellee. Ja kyzeldii sid ne ken tuli, jotta "kuin se ol´ kun häin kuol´i? Oliko valdoitsyndyzet vasta´ottamas, ja oligo läylemät lähtözet hänel täs mua-ilmas pois. Tuldiiko sinisavuzien ker vastah... anhelizet...?" Semmozie niidä itkettih, vain mie olin niih- konza niidä itkettih, mie olin al kymmenen vuuvun. Ja sid niitä ei eniä miun kohalla monda kerdua kuultu. Sentäh se on n´iin-

K: Mitä se tarkoittaa se sini (hakee) sinisavuset?

KP: Midä... Olettohan työ nähny sen... luadanasavuks tahi kadajasavuks... (K: Niin). Kreikkalaiskatolises kirkoshai sidä käytetäh. Se on se sinisavu.

K: Niin... Tuota... no mitäs sitten itettiin seuraavalla kertaa sitten...? Sitten kun oli väki tullut, vieraat tullut, sukulaiset tulleet... pirttiin, niin mitäs sit- koskas sitten seuraavan kerran itkettiin?

KP: No se kun itkettih tahi ei itkettykääh...

K: Itetti- Itettiinkö ennen kuin sitten vasta kalmoilla? Itettiinkö vielä siellä talossa?

KP: No ei siellä talos nyt pal´lo nii häi kun itkie osannut. Vain itkettiinhä ne, kun siellä tultiiki siih hautaisii, ni ne itki sit sil_jotta "vaibunuon vastahottajana ol´itta kurjasta-, palehtunutta pagisuttelit, mintäh nyt et virka miul viertynyöl ni_midä...? Olet ihan vaibunuon vasta´ottamas vaikkank´i, et kyzele miun kylmä- kylmännehen kyynelyzie, pal- palehtunuon pahoinmielizie." Sanottih siid sil ruumiil, kun mändih sen luokse.

K: Missä ruumis oli siinä?

KP: Meän Karjalassa ruumista piettiin sisäs kolme vuorokautta.

K: Minkä alla se oli?

KP: Se ol´ penkil vain.

K: Olik- Mitäs siellä yläpuolella oli?

KP: No se_ol_mis_elettii sittenki.

K: Ei se obrasan alla ollut?

KP: No siinä ne obrasatki ol´i nurkas, mutta se oli penkil vain...

K: Oliko se seinän vieressä vai siinä lattialla?

KP: Ka seinäviereshäi se ol´i tavallisel ajal, vain sit ku pappi tul´i siunuamaa ja pandii arkkuh, niin sid se ol´i sen verran keskilat´ tiel, jotta siihe jongu verran luettii mutta harvoinha sidä sisäs siunattii, se vietii sinne kirkkoh.

K: Kirkossako siunattiin?

KP: Kirkossa siunattii ja sit vietii hautaa(h).

K: No tuota itettiinkö siellä, kun sitä lähdettiin viemään sitä vainajaa...?

KP: Kyllähän siinä jongu verran itkettih, ken kergei vain eihän siit paljuo jouva itkemäh, ku mänöö matkas.

K: Sitten siellä kalmistossa... niin itettiinkö sitten siellä (- -)...?

KP: No siit ei nyt ollu pitkät itkut näit kun ruvettih kattamah... muldua lykkieämäh... Ni sid itkettih, jotta "elgiä pangua ylen paksuloi painožie, anna häin piäzöö vaikka itikkäžen taval viel ilma- ilmua nägemäh ja käymäh meidä kaččomah..." ja sit siih jatkuuhai se jongu verran ližiä, mutta silloin se vain semmoin_virs_itkettih, ku_muldua mätettih ruumiin, siih arkun piälä.

K: Itettiinkö vielä sitte ennekun lähettiin sieltä kalmoilta? Kun oli peitetty näin maal-

KP: Ei(h)... Se jätettih Herran halttuun.

K: No vieläkö laitettiin semmosta hirsistä semmonen haudan päälle?

KP: Ei me miun muistina ole laitettu.

K: Ootteko te nähnyt (- -)?

KP: Oolen. Pienensaran kyläs ol´ se hauuumua, siinä ol´ niidä, grobuks sanottih. Niidä ol´ semmosie mökkisie, sen hauvan piälä.

K: Ja oliko siinä aukkoja siinä kroopussa?

KP: Tietyst ol´ hai sit semmoin´ e aukko, kun siellä käydii vielä kalmoil, meän_sanottih_ennen ja viedii jos mitägi.

K: Mitähän sinne vietiin kalmoille (- -)?

KP: No, milloin piirakkuo, lettuo, riisryyniä lasiž keitettyä ja niid viedii sid hauval.

K: Niin kun vierai- vieraita hautajaisvieraita otettiin vastaan, niin mitä siinä itettiin?

KP: No siinä se ol´ sellasta kun ne tuldih itkijän... kyzeldih, jotta "mitä tiäl on tapahtunut, kun on pestarmozen kai pihamuahuzet suuris surusis ja pahois mielesis". ni sit heil vastatah siih, jotta "tiälähä on ilmankuvuanmozed kuoldu, vaibunu vanhemmat, kumbazet ollah vanhoil vartanozil ollehet ja myö olemmo atkalat jjäny aivan armottomikze. Tulgua vain sisäh, yhtehizel pahal mielel, jotta saisimmo pagista omia pahoimielisie".

K: Entä kun muisteltiin vainajaa, että olisi ollut (hakee) ylimäärä ruokaa, ylimääräinen lautanen kotona?

KP: Ka muisdeltiiha sidä kotonagi, kun ei piässyt kirkkoh, sid muisteltih kotona.

K: Mutta pantiinko ylimääräinen niinkun lautanen johonkin (- -)?

KP: Ka, laudaselhan ol´, midä suuruksie siih tuodih ja vie muisteltih. Vaikka kahvilki jotta... "Andakkua valdoitsyndyzet miun vualijaiselleni niidä valdazie, jotta tullah miun sulattoman samoil suuruksizil".

Metatiedot:

Tekijä: Haastateltavana Erkki Ala-Könni, haastateltavana Palaga Kuljukka, o.s. Lipitsä

Omistaja: Kansanperinteen arkisto

Käyttöehto: Muu käyttöehto: Äänitettä ei saa luovuttaa edelleen, muokata tai äänitteen sisältöä julkaista sitaattioikeutta laajemmassa määrin.

Äänitettä koskevat arkiston käyttö säännöt <https://sites.tuni.fi/kansanperinne/tilaukset/arkiston-saannot/>

Ladattavuus: Ei

Lähde: Kansanperinteen arkisto, Tampereen yliopisto, Kper AK/1123